

Jubileuszowy rajd w Bieszczadach

(przedruk artykułu z „Gazety Policyjnej” nr 8/2023)

Już po raz pięćdziesiąty turyści ze Straży Granicznej, Policji, Wojska Polskiego i innych formacji wraz z przyjaciółmi i rodzinami oraz sympatykami służb ruszyli na górskie szlaki. Główne trofeum rajdu to piękna statuetka „Pogranicznika”.

Od 11 do 17 czerwca br. odbył się 50. Ogólnopolski Rajd Górski „Szlakami Obrońców Granic” – Bieszczady 2023. Za bazę turystów służyły: Centrum Wypoczynkowe „Bystre” i Ośrodek Wypoczynkowy „Wisn” w gminie Baligród. Komandorem rajdu był nieoceniony ppłk SG w st. spocz. Mariusz Skrzyński, który po przejściu na emeryturę pracuje jako cywil w Centralnym Ośrodku Straży Granicznej w Koszalinie, a w każdej wolnej chwili propaguje turystykę kwalifikowaną, zwłaszcza górską.

Z historią w tle

Choć tradycja turystycznych rajdów granicznych sięga czasów Wojsk Ochrony Pogranicza, to organizatorzy od lat dbają o krzewienie wiedzy na temat przedwojennych formacji strzegących rubieży Rzeczypospolitej. Nie inaczej było i w tym roku. Wśród celów rajdu wymieniano bowiem „uczczenie pamięci żołnierzy i funkcjonariuszy poległych w ochronie granicy państwowej i zapoznanie się z warunkami i terenem służby komisariatów Straży Granicznej «Baligród» i «Komańcza» (1928–1939) oraz strefą działania Batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza «Komańcza», utworzonego w lipcu 1939 r.”. Służyły temu nie tylko przemierzanie szlaków turystycznych i zapoznawanie się ze specyfiką terenu, ale także wieczorny wykład sędziego głównego rajdu mjr. SG dr. Artura Ochała, który na co dzień jest zastępcą naczelnika Wydziału I Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie, a jego pasją jako historyka są dzieje polskich formacji granicznych II Rzeczypospolitej. Pogadanka na temat przedwojennych SG i KOP była także okazją do promocji książki „Na granicy czuwa straż” pod jego redakcją. Publikacja zawiera artykuły z konferencji zorganizowanej w 2018 r. przez IPN i szczecińskie archiwum SG pod tym samym tytułem. Wieczór historyczny na bieszczadzkiem rajdzie zgromadził rzeszę turystów, którzy chcieli poszerzyć wiedzę na ten temat.

Zwycięzcy

Ogółem w jubileuszowym rajdzie wzięło udział 225 osób – funkcjonariuszy SG, Policji, Służby Więziennej, żołnierzy Wojska Polskiego, pracowników, emerytów i rencistów formacji mundurowych oraz ich rodzin i bliskich, a także tych wszystkich, którzy identyfikowali się z założeniami imprezy. Do turystycznej rywalizacji stanęło 16 drużyn. Punktacji podlegało wyposażenie na trasie, w tym m.in. obowiązkowa, odpowiednio zaopatrzona apteczka, właściwy ubiór i obuwie oraz godło drużyny. Liczyły się wyniki zawodów strzeleckich, egzaminu z topografii, konkursu piosenki turystycznej oraz sprawdzianu wiedzy turystycznej i historycznej, dotyczącej dziejów Straży Granicznej i Policji oraz terenu. Znalazł się także czas na przejażdżkę bieszczadzką kolejką wąskotorową, gdzie na stacji Balnica organizatorzy przygotowali dla turystów szkolenie z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Do dyspozycji były fantomy do resuscytacji krążeniowo-oddechowej i defibrylatory. Bardzo przydatne były także konkretne rady, jak postępować w zdarzeniach, takich jak zasłabnięcia, skręcenia, zwichnięcia, złamania czy ukąszenia, które mogą wystąpić na szlaku.

Nade wszystko jednak chodzono po górach! Resortowi turyści przemierzali pięć przygotowanych tras, odwiedzając m.in.: Dolinę Rabskiego Potoku, Chryszczatą, Jeziorka Duszatyńskie, Hon, Wołosań, Berdo, Hyrlatą, Okrąglik, Duże Jasło i Łopiennik.

W klasyfikacji generalnej pierwsze miejsce zajęła drużyna „**Żwawi Emeryci**” ze **Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej**, zdobywając 137,05 pkt i odbierając trofeum główne – przechodnią statuetkę „Pogranicznika”. Drugie miejsce z liczbą 136,1 pkt zdobyła „**Fregata 2000**” PTTK, w której są zrzeszeni turyści z Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku. 135,7 pkt zapewniło „**Sępikom**” z **Gorzowskiego Klubu Turystyki Aktywnej** trzecie miejsce. Przyznano również nagrody indywidualne triumfatorom poszczególnych konkursów. Rywalizację strzelecką wygrała Edyta Sułkowska z drużyny IPA z KWP w Radomiu. „Złoty Mikrofon” w konkursie piosenki turystycznej zdobyła drużyna „**Żwawych Emerytów**” z ZEiRSG. Tradycyjnie już w sprawdzianie wiedzy o terenie nie miał sobie równych Sebastian Moś z drużyny „Fregata 2000” przy MOSG w Gdańsku. Podczas niełatwego egzaminu z topografii nie wyłoniono zwycięzcy, gdyż osiem drużyn zdobyło taką samą, maksymalną liczbę punktów! Świadczy to dobitnie o świetnym przygotowaniu uczestników rajdu.

Przyznano również nagrody dla dzieci za aktywność. Zosia Moś z „Fregaty 2000” i Ignacy Leppert z drużyny „Gryfici” – Koło PTTK nr 39 przy Placówce SG w Szczecinie zostali uhonorowani za zaangażowanie w szkoleniu z pierwszej pomocy. Siostry Antonina i Martyna Sułkowskie z zespołu IPA w Radomiu za – jak to ujęli organizatorzy – „odważny i bezkompromisowy udział w konkursie piosenki turystycznej”. Natomiast Natalia Słyszewska z drużyny De-Ptaki z PTTK w Gdańsku, Kamil i Kuba Tojza z rodzinnej drużyny Lubuskie Centrum Taktyczne oraz Aleksander i Cezary Sieroccy z drużyny „Gryfici” zostali nagrodzeni za wytrwałość w turystyce górskiej. Najmłodszy uczestnik rajdu, nie bacząc na kapryśną bieszczadzką aurę, dziarsko przemierzali zaplanowane trasy.

Pogranicznik za Karpaczka

Jubileusz rajdu jest dobrym przyczynkiem do przypomnienia historii głównego trofeum imprezy, którym od 2008 r. jest statuetka „Pogranicznika” – to nagroda przechodnia, którą zwycięska drużyna może cieszyć się przez okrągły rok. Na następny rajd musi ją przywieźć, aby mogły o nią walczyć turystyczne drużyny. Na pamiątkę swojego zwycięstwa otrzymuje „Pogranicznika” wygrawerowanego w szkłe.

Pierwowzorem „Pogranicznika” była rzeźba przedstawiająca żołnierza Korpusu Ochrony Pogranicza stojącego przy słupie granicznym. Zaprojektował ją w 1934 r. Stanisław Kozubek, podpułkownik Wojska Polskiego, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i obronnej w 1939 r., który z zamiłowania zajmował się rzeźbiarstwem, a tematyka jego prac obracała się wokół spraw legionowych i wojskowych. Forma odlewnicza statuetki pierwotnie wykonanej z brązu przetrwała II wojnę światową. To ona posłużyła do wykonania współczesnej figury. Zdobyć trofeum na własność przez jedną z drużyn spowodowało zmianę regulaminu rajdu i ustalenie, że „Pogranicznik” jest nagrodą przechodnią. Organizacja takiego rajdu jak ten opiera się na społecznej pracy ludzi, którzy chcą go przygotować i jest imprezą non profit, a wykonanie figury (która waży kilkanaście kilogramów!) pochłania zbyt dużo pieniędzy, co z kolei podniosłoby cenę uczestnictwa w przedsięwzięciu. Jeszcze wcześniej nagrodą główną był „Karpaczek” – odlew żołnierza Karpackiej Brygady WOP.

Podczas uroczystego podsumowania zaprezentowano wystawę pamiątek z poprzednich edycji przedsięwzięcia, w tym historyczne już proporce i znaczki rajdowe. Rajd był również okazją do wręczenia nagród laureatom Konkursu fotograficznego im. Aleksandra Załęskiego, wieloletniego kronikarza, rzecznika prasowego i dokumentalisty resortowych imprez turystycznych. Wiadomość o Jego śmierci dotarła do turystycznej braci podczas ubiegłorocznego rajdu, który odbywał się w Beskidzie Niskim. Oddano Mu hołd już wtedy, ale aby uwiecznić postać Olka trwalej, Komisja Turystyki w resorcie spraw wewnętrznych zorganizowała konkurs Jego imienia. O idei przedsięwzięcia i zwycięzcach konkursu pisaliśmy już na naszych łamach, teraz przyszedł czas na ich uhonorowanie. Statuetki odebrali Anna Moś z „Fregaty 2000” i Maciej Jaguś – członek „Gryfitów”.

Jubileuszowy rajd został przygotowany przez Komitet Organizacyjny Rajdu, na którego czele stał Mariusz Skrzyński. Współorganizatorami imprezy były Oddział PTTK „Mazowsze” i Gdański Oddział PTTK im. dr. Jerzego Szukalskiego. Pieszemu rajdowi po górach towarzyszył Ogólnopolski Rajd Motorowy Służb Mundurowych „Bieszczady 2023”.

Paweł Ostaszewski

foto: Agnieszka Kurmanowska

